

ПОСТАНОВА
вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка

від 28 травня 2024 р.

«Про організацію освітнього процесу та профорієнтаційну роботу на історичному факультеті»

Заслухавши та обговоривши інформацію в.о. декана факультету Кіцака Володимира Мироновича та голови комісії Андрійчук Іванни Петрівни, вчена рада університету констатує, що організація освітнього процесу на факультеті здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, ТНПУ на засадах студентоцентрованого підходу в навчанні та викладанні.

Освітній процес забезпечують 45 науково-педагогічних працівників (98% мають наукові ступені, вчені звання), що свідчить про високий рівень кваліфікації працівників. Контингент здобувачів освіти становить 524 особи, у тому числі 469 – на денній формі навчання і 55 – на заочній. На факультеті навчання здобувачів здійснюється за 11 освітніми програмами, з яких 5 – першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, 5 – другого (магістерського) рівня, одна з яких освітньо-наукова програма, запроваджена у 2023 році – міждисциплінарна «Філософія. Соціологія (Аналітика суспільних процесів)» (поєднання галузі знань – 03 Гуманітарні науки (спеціальність 033 Філософія) і галузі знань – 05 Соціальні та поведінкові науки (спеціальність 054 Соціологія)) та 1 третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Усі освітні програми оприлюднено на сайті ТНПУ. З метою якісної організації навчання у відкритому доступі на інформаційному порталі розміщено необхідну інформацію для забезпечення освітнього процесу. За кожною ОП розроблено та затверджено навчальні плани та робочі навчальні плани, структура та зміст яких загалом відповідає нормативним документам, здійснюється їх удосконалення шляхом внесенням змін. Недоліком деяких робочих програм є наявність застарілої літератури. На факультеті діють програмні ради за кожною спеціальністю та факультетська комісія із внутрішнього забезпечення якості освіти (голова – О.П. Валіон), на засіданнях якої обговорюються питання якості викладання навчальних дисциплін, внесення змін і доповнень до ОП, про що засвідчують необхідні документи (протоколи засідань). Комісія забезпечує координацію дій з факультетськими структурами, органами студентського самоврядування щодо удосконалення освітнього процесу. З ініціативи Комісії у 2023 році було створено Раду стейкхолдерів історичного факультету та проведено два тематичні засідання («Якісна освіта – основа підготовки конкурентоспроможного фахівця та вагомий інструмент відновлення і поступу України» та «Візія нової України: історико-гуманітарний, освітній, ціннісний дискурси»).

Відкритість освітнього процесу забезпечується наявністю на сайті ТНПУ у відповідних рубриках освітніх програм, каталогів вибіркових дисциплін, силабусів освітніх компонентів. На сайті ТНПУ представлена інформація про факультет, кафедри, презентаційні відеоролики, однак подекуди інформація потребує оновлення, задля повнішого представлення високого потенціалу та здобутків як викладачів, кафедр, так і факультету загалом.

Навчально-методичне забезпечення компонентів ОП розроблене в електронному варіанті й представлено у системі Moodle у кількості 275 курсів, з яких 120 активних. Частина навчальних матеріалів знаходиться на стадії розробки, що пояснюється змінами як в освітніх програмах, так і у кадровому складі факультету. Найбільш наповнені курси з філософських дисциплін Морської Н.Л. та Поперечної Г.А., з економічних дисциплін – Литвин Л.М. та Григорука А.А., з політичних та соціологічних дисциплін – Буяка Б.Б. та Петришин Г.Р. Найдосконалішими є курси: «Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами» (Л.М. Литвин) (має 28594 переглядів з 2020 року), «Історія державного управління України» (М.В. Бармак), «Історія культури» (І.С. Зуляк), «Історіографія історії України» (І.П. Куций), «Теорія держави і права» (М.М. Москалюк), «Спеціальні історичні дисципліни» (А.Б. Кліш), «Історія України (1921–1939)» (В.В. Старка), «Методика викладання предметів духовно-морального спрямування у ЗЗСО» (Н.В. Ігнатенко), «Новітня історія країн Європи та Америки I-II частини» та «Етнографія та етнографічна практика» (Л.В. Костюк), «Історія середніх віків, 1 і 2 частини» (С.В. Прийдун). Низка курсів є авторськими, єдиними в Україні: «Філософська антропологія» (Г.А. Поперечна), «Аналітика гуманітарної сфери» (Н.Л. Морська), «Технологія історичного міфу» та «Національно-культурні процеси в Україні на сучасному етапі» (І.С. Зуляк), «Тернопользнавчі студії» та «Філософія миру та війни» (М.В. Бармак), «Історія української дипломатії» (А.Б. Кліш), «Економічна історія України і світу» (М.М. Москалюк), «Східна Галичина в умова

тоталітарних режимів» (В.В. Старка), «Історичне зброєзнавство» (В.М. Кіцак), «Локальна історія Тернопільщини» (В.М. Окаринський). Проте виявлено окремі недоліки, властиві іншим ЕНМКНД (46%), а саме, недостатня наповнюваність курсів, невідвідуваність їх здобувачами, у рекомендованій літературі недостатньо авторських праць.

Навчання і викладання відбувається із застосуванням освітніх інновацій, інтерактивних, симулятивних і комплексних методів, спрямованих на розвиток критичного мислення та аналітичних здібностей, комунікаційних навичок і мобільності, використання комп'ютерних технологій і технічних навичок. Інновації впроваджуються на різних рівнях освіти і включають як технологічні засоби, так і новаторські методи навчання. Під час вивчення курсів практикується проблемний виклад через дослідження, інтерактивні методи: «мозковий штурм», дискусія, робота в групах, інтерактивні презентації, відеометод, тренінги (Г.Р. Петришин); командна робота над ідеями стартапів (Л.М. Литвин). На практичних заняттях дисципліни «Економіка підприємства» (Н.І. Сарай) застосовується розв'язування практичних ситуацій з конкретними прикладами виробничо-господарської діяльності вітчизняних підприємств; на парах з «Іміджології» часто практикують кейс-метод, використання авторських асоціативних інтелектуальних карт (І.М. Тимків). Для поліпшення якості навчального процесу викладачі активно впроваджують такі освітні інновації: «портфоліо» (І.С. Зуляк), «навчальні екскурсії» (В.М. Кіцак, В.Д. Терещенко), «локальна історія» (В.М. Окаринський), «усна історія» (В.В. Старка), «наукові проекти» (І.П. Куций), «реконструкції» (А.Б. Кліш), «моделювання» (М.М. Москалюк), історичний журнал» (М.В. Бармак). Інтерактивні і симулятивні методи навчання, коучинг, кейс-метод, метод портфоліо, а також рольові ігри застосовуються викладачами під час вивчення курсів «Історія стародавнього світу» (Я.П. Секо), «Історія середніх віків» (С.В. Прийдун), «Нова історія» (Н.А. Григорук), «Новітня історія» (Л.В. Костюк), «Історія країн Азії та Африки» (І.О. Федорів), циклу релігієзнавчих (Е.В. Бистрицька, Н.В. Волік, Л.О. Филипович, О.П. Валіон) та педагогічних дисциплін (Н.В. Ігнатенко). В умовах війни Інтернет і додатки дистанційного навчання (Zoom, Google meet) є важливими інструментами освітнього процесу та активно використовуються. Фахівці-практики, експерти та роботодавці залучаються до викладання та організації освітнього процесу.

Викладачі факультету є учасниками міжнародних програм і проектів: реалізація договору між ТНПУ та філософським факультетом Університету святих Кирила і Мефодія (Північна Македонія) (15.06.2022 – 15.06.2027); участь у грантовому проекті «Erasmus+» від Стамбульського Фонду науки і культури (Туреччина). Тема проекту: «Discovering and Sharing Common Human and Moral Values» (Н.В. Волік); реалізація договору між ТНПУ та Стамбульським фондом науки і культури (Е.В. Бистрицька – керівник НДЛ «Центр дослідження духовної культури»); Б.С. Строць – координатор спільного Україно-польського проекту «Неінвазійні методи археологічних досліджень» в рамках Меморандуму про співпрацю між ТНПУ і Громадською організацією Fundacja «Relikta» (Польща) від 16.06.2023р.; Л.М. Литвин учасниця освітнього проекту «Підприємницький університет» і курсу «Інноваційне підприємництво та управління стартап проектами», що реалізується спільно YEP, Міністерством цифрової трансформації, Міністерством освіти і науки України, Українським фондом стартапів за підтримки Програми USAID «Конкурентоспроможна економіка України» (з 2020 р. по даний час); І.М. Тимків – учасниця Міжнародного проекту MEET UP. The digital Lab of Ideas (програма Фонду «Пам'ять, відповідальність і майбутнє (EVZ)») спільно з Федеральним міністерством закордонних справ Німеччини) з 2021 р.; О.В. Длугопольський акредитований тренер із якості освіти QAA UK 2019-2020 рр., учасник міжнародних проектів: Warsaw Euro-Atlantic Summer Academy – WEASA 2020; Active Citizens 2021; ERASMUS+ project EDUQAS «Implementation of Education Quality Assurance system via cooperation of University-Business-Government in HEIs» 2022; BI4SME – Boosting Business Intelligence Skills for SME Growth 2020-1-FR01-KA204-080632 2022-2023 та ін.; «Religion, culture and politics in modern education» згідно з договором між ТНПУ ім. В. Гнатюка і The Istanbul Foundation for Science and Culture від 01.10.2019 (Е.В. Бистрицька); XXIII dialog dwóch kultur (Варшава, 13–16 вересня 2023 р.) Museum J. Piłsudskiego w Sulejówku.

Викладачі активно відображають наукові та методичні досягнення в публікаціях, що індексуються в наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection (123 за останні 5 років); найбільше статей (5 і більше) мають Буяк Б.Б., Длугопольський О.В., Морська Н.Л., Поперечна Г.А., Алексієвець Л.М., Алексієвець М.М., Зуляк І.С., Кліш А.Б. У контексті сучасних вимог освітнього процесу викладачі та здобувачі вищої освіти беруть участь в академічній мобільності – зовнішній (в рамках курсу «Іслам: історія, культура, практика» студенти щорічно опановують практичні компетентності у Туреччині. Загалом у 2023 році у програмі взяло участь 10 студентів, у 2022 – 11 студентів, у 2021 – 7 студентів історичного факультету, керівники груп: Бистрицька Е.В., Ігнатенко Н.В., Костюк Л.В.. Студенти і

магістранти факультету 16–18 лютого 2022 р. взяли участь у роботі Зимової онлайн-школи з навчального курсу «Україна на шляху до євроатлантичної спільноти», яка пройшла в рамках реалізації наукового проєкту «Транскарпатський центр Жана Моне з дослідження європейських стратегій розвитку Ужгородського національного університету». За результатами конкурсу, проведеного Studium Europu Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, упродовж 28 лютого – 14 березня 2023 р. студентка факультету Соломія Куш була учасницею XIX Східної зимової школи у Варшавському університеті. Студенти є активними учасниками міжнародних і всеукраїнських конференцій, олімпіад, конкурсів, профорієнтаційних заходів тощо. За дуальною формою на факультеті навчається 3 здобувачів вищої освіти. Комісія рекомендує активізувати внутрішню академічну мобільність здобувачів освіти.

На факультеті проводяться всеукраїнські та міжнародні науково-практичні конференції: Міжнародна науково-практична конференція «Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз і практичний досвід», Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Депортації українців Польщі: науковий та суспільно-політичний дискурси, історична пам'ять», Всеукраїнська студентська науково-практична конференція з міжнародною участю «Актуальні проблеми історичної науки та освіти у дослідженнях молодих учених» та ін.

Перспективним напрямом освітньої діяльності факультету є викладання навчальних дисциплін іноземною мовою. Володіння англійською мовою науково-педагогічних працівників засвідчується сертифікатами рівня B2 (4 осіб), дипломом магістра з кваліфікацією «Викладач німецької і англійської мов» та другою вищою освітою (4 осіб). Студентам надається можливість вільного вибору курсів загальної і професійної підготовки, однак комісія рекомендує узгодити співвідношення дисциплін цих циклів відповідно до нормативних документів.

З метою якісної фахової підготовки на кафедрах розроблені методичні рекомендації з питань організації та проведення практик, ведеться робота над їх доповненням та виданням; налагоджено результативну співпрацю із роботодавцями, зовнішніми стейкхолдерами, є угоди про проведення практик. Проте доопрацювань потребують наскрізні програми практичної підготовки за більшістю ОП. На факультеті активізовано роботу студентського самоврядування; систематично проводяться заходи, спрямовані на психологічну, соціальну, консультативну, інформаційну підтримку. Факультет об'єднав зусилля працівників, студентів та усіх небайдужих громадян довкола виготовлення маскувальних сіток (координатор волонтерської ініціативи В.М. Кіцак). Успішною практикою є постійні навчально-пізнавальні екскурсії здобувачів факультету, участь у археологічних експедиціях.

Профорієнтаційна діяльність факультету організована належним чином і зrealізована в різних напрямках. Викладачі беруть активну участь у профорієнтаційних заходах у закладах освіти м. Тернополя, області та усього західного регіону, тісно співпрацюють з Малою Академією наук, з Центром доуніверситетської підготовки ТНПУ. 90% слухачів щороку одним із предметів обирають історію України. Підготовку слухачів здійснює В.Д. Терещенко. Викладачі та студенти беруть участь у телепроєктах, популяризують освітні програми в соціальних мережах. Цікавий досвід днів відкритих дверей пропонує різноманітні історико-пізнавальні локації тощо.

З огляду на зазначене вище, вчена рада **постановляє**:

1. Роботу історичного факультету з організації освітнього процесу та профорієнтаційної роботи вважати задовільною.

2. Деканам факультетів спільно із завідувачами кафедр:

2.1. Оновити інформацію про кафедри та факультети на сайті університету, звернувши увагу на особисті профілі викладачів, найновіші досягнення.

Серпень 2024 р.

2.2. Активізувати внутрішню та розширити зовнішню академічну мобільність учасників освітнього процесу шляхом організації спільних проєктів, окремих модулів, програм з іншими ЗВО.

Постійно

2.3. Регулярно залучати стейкхолдерів, роботодавців до різних видів освітньої діяльності факультету.

Постійно

3. В. о. декана історичного факультету:

3.1. Переглянути документацію, яка стосується організації освітнього процесу і привести її у відповідність до нормативних вимог та наявних професійних стандартів вищої освіти.

Червень 2024 р.

3.2. Внормувати процедуру врахування результатів неформальної освіти в освітньому процесі, відповідно до «Положення про визнання результатів, здобутих у неформальній та інформальній освіті» ТНПУ.

Постійно

4. Науково-методичній комісії та комісії із внутрішнього забезпечення якості освіти історичного факультету:

4.1. Активізувати діяльність щодо оцінювання здобувачами вищої освіти якості викладання/навчання (критерій у системі Moodle); враховувати результати опитування учасників освітнього процесу відповідних ОП навчально-науковим центром якості освіти ТНПУ.

Постійно

4.2. Регулярно проводити засідання ради стейкхолдерів, посилити співпрацю з партнерами ЗВО задля підвищення якості ОП, їх відповідності нормативним вимогам, а також щодо їхньої реалізації.

Постійно

5. Завідувачам кафедр та гарантам ОП історичного факультету:

5.1. Стежити за систематичним оновленням навчально-методичних матеріалів освітніх компонентів та привести у відповідність до нормативних вимог документацію кафедр.

Постійно

5.2. Оновити / перевидати методичні рекомендації до проведення навчальних практик; розробити наскрізні програми практичної підготовки за діючими ОП.

До вересня 2024 р.

5.3. Переглянути ОП та узгодити співвідношення дисциплін циклів професійної та загальної підготовки відповідно до нормативних документів.

Грудень – січень 2024 р.

5.4. Провести моніторинг ЕНМКНД у системі Moodle та силабусів освітніх компонентів на сайті університету; за потреби привести наповнюваність ЕНМКНД у відповідність до вимог, визначених «Положенням про електронний навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни»; вилучити неактивні та неактуальні курси.

До вересня 2024 р.

5.5. Відповідно до «Концепції розвитку викладання, вивчення та використання іноземних мов здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка», передбачити у навчальних планах збільшення обсягу дисциплін англійською мовою.

До червня 2024 р.

5.6. З метою покращення якості викладання дисциплін англійською мовою активізувати здобуття НПП кафедр сертифікату В2.

Постійно

Контроль за виконанням постанови покласти на проректора з навчально-методичної роботи університету Гевка І. В.